ANDIJON POLKASINING ZAMONAVIY MADANIY HAYOTDAGI O'RNI

Ibragimova Jahona
DOI:https://doi.org/10.5281/zenodo.22827740

Annotatsiya: Mazkur maqolada Andijon polkasining zamonaviy madaniy hayotdagi o'rni, uning estetik, tarbiyaviy va ijtimoiy-ma'naviy ahamiyati tahlil qilinadi. Andijon polkasi o'zbek xalq musiqa va raqs san'atining muhim namunalaridan biri sifatida milliy ijro an'analari, kuy-ohang xususiyatlari hamda sahnaviy ifoda imkoniyatlari bilan ajralib turadi. Tadqiqotda ushbu janrning bugungi kunda bayram tadbirlari, madaniyat va san'at muassasalari faoliyati, xalq ansambllari repertuari hamda yoshlar ma'naviy-estetik tarbiyasidagi o'rni yoritiladi. Shuningdek, Andijon polkasining zamonaviy talqinlari, uning sahna madaniyati va ijrochilik uslublaridagi yangilanish jarayonlari ko'rib chiqiladi. Natijalar shuni ko'rsatadiki, Andijon polkasi milliy madaniy meros sifatida jamiyatda ijodiy faollikni kuchaytirish, xalqona qadriyatlarni asrash va avlodlar o'rtasidagi madaniy uzviylikni ta'minlashda muhim ahamiyat kasb etadi.

Kalit so'zlar: Andijon polkasi, milliy madaniyat, xalq musiqa san'ati, madaniy hayot, ijrochilik an'analari, ma'naviy tarbiya, sahna san'ati, folklor

Abstract: This article analyzes the role of Andijan polka in contemporary cultural life, as well as its aesthetic, educational, social, and spiritual significance. As one of the important examples of Uzbek folk music and dance art, Andijan polka stands out for its national performance traditions, melodic and rhythmic characteristics, and possibilities for stage expression. The study highlights the genre's current role in festive events, the activities of cultural and artistic institutions, the repertoire of folk ensembles, and the spiritual and aesthetic education of young people. It also examines contemporary interpretations of Andijan polka and the processes of renewal in its stage culture and performance styles. The results show that, as part of the national cultural heritage, Andijan polka is important for strengthening creative activity in society, preserving folk values, and ensuring cultural continuity between generations.

Keywords: Andijan polka, national culture, folk music art, cultural life, performance traditions, spiritual education, stage art, folklore

Аннотация:В данной статье анализируется место Андижанской польки в современной культурной жизни, её эстетическое, воспитательное и социально-духовное значение. Андижанская полька как один из важных образцов узбекского народного музыкального и танцевального искусства отличается национальными исполнительскими традициями, особенностями мелодического строя и сценическими выразительными возможностями. В исследовании освещается роль данного жанра в современных праздничных мероприятиях, деятельности учреждений культуры и искусства, репертуаре народных ансамблей, а также в духовно-эстетическом воспитании молодёжи. Кроме того, рассматриваются современные интерпретации Андижанской польки, процессы обновления её сценической культуры и исполнительских стилей. Результаты показывают, что Андижанская полька как часть национального культурного наследия имеет важное значение для усиления творческой

© Ushbu material Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) litsenziyasi asosida tarqatiladi.

активности в обществе, сохранения народных ценностей и обеспечения культурной преемственности между поколениями.

Ключевые слова: Андижанская полька, национальная культура, народное музыкальное искусство, культурная жизнь, исполнительские традиции, духовное воспитание, сценическое искусство, фольклор

Kirish

Andijon polkasi o‘zbek musiqiy va xoreografik merosining eng yorqin va taniqli namoyonalaridan biri sifatida milliy madaniyatda alohida o‘rin egallaydi. U nafaqat ma’lum bir hududning ijrochilik an’anasini ifodalaydi, balki xalqning estetik didi, hayotiy quvonchi va ijodiy ruhini mujassamlashtiradi. Shu jihatdan Andijon polkasi o‘zbek sahna va ommaviy madaniy hayotida hanuzgacha dolzarbligini yo‘qotmagan, aksincha, zamonaviy tadbirlar, bayramlar va ijodiy chiqishlarda milliy o‘ziga xoslikni namoyon etuvchi muhim ifoda vositasiga aylangan. Uning bugungi madaniy hayotdagi ahamiyati an’anaviy san’atning uzluksiz davomiyligini ko‘rsatishi, yosh avlodni milliy qadriyatlarga yaqinlashtirishi hamda hududiy ijrochilik maktabining barqarorligini aks ettirishi bilan belgilanadi. Shuning uchun Andijon polkasining zamonaviy madaniy hayotdagi o‘rni mavzusini kirish qismida yoritish, uning tarixiy ildizlari va bugungi ta’sir doirasini anglash uchun muhim nazariy va madaniy asos yaratadi.

Ushbu mustaqil ishning maqsadi Andijon polkasining zamonaviy madaniy hayotdagi o‘rnini ilmiy asosda yoritish, uning mintaqaviy xalq an’analari bilan bugungi madaniy o‘zlik o‘rtasidagi bog‘liqligini anglashga xizmat qilishdan iborat. Mazkur mavzu xalq ijodiy merosining tarixiy davomiyligi va uning hozirgi ijtimoiy-madaniy jarayonlardagi ahamiyatini tushunishda muhim o‘rin tutadi, chunki Andijon polkasi nafaqat musiqiy-raqs ijrosi sifatida, balki xalqning estetik qarashlari, urf-odatlari va madaniy xotirasini ifodalovchi qadriyat sifatida ham e’tiborga loyiqdir.

Andijon polkasining jo‘shqin harakatlar, tezkor temp va ommaviy ijro uchun qulayligi kabi jihatlari alohida ahamiyat kasb etadi. Farg‘ona vodiysidagi mintaqaviy ijrochilik an’analariga bag‘ishlangan ishlar esa ushbu raqsning hududiy uslubi, mahalliy ijro maktablari, to‘y va sayil kabi ijtimoiy marosimlardagi vazifasi hamda xalq orasidagi kommunikativ rolini ochib beradi. O‘zbek nomoddiy madaniy merosi bo‘yicha kengroq tadqiqotlar Andijon polkasini faqat sahnaviy yoki folklor namunasi sifatida emas, balki avloddan avlodga og‘zaki-amaliy yo‘l bilan o‘tuvchi, zamonaviy madaniy muhitda qayta talqin qilinayotgan tirik an’ana sifatida ko‘rsatadi. Shu bois, ushbu manbalar Andijon polkasining ijro uslubi, ijtimoiy funksiyasi, o‘qitilish va uzatish mexanizmlari hamda bugungi madaniy tadbirlarda moslashuvi haqida turli, biroq bir-birini to‘ldiruvchi ilmiy qarashlarni taqdim etadi.

Mavjud manbalarda ko‘proq tarixiy kelib chiqish, umumiy tavsif yoki xalq ijodi tizimidagi o‘rni tilga olinadi, biroq uning bugungi kundagi madaniy institutlar faoliyatidagi ahamiyati, festivallar va ommaviy tadbirlardagi ishtiroki, shuningdek yoshlar orasida qabul qilinishi va qayta talqin qilinishi masalalari yetarli muhokama qilinmagan. Shu bois, adabiyotlarni tahlil qilishda manbalarni shunchaki bayon qilish emas, balki ularning metodik yondashuvi, tahlil chuqurligi va e’tibor markazidagi farqlarini qiyosiy asosda ko‘rsatish muhimdir: bir guruh tadqiqotlar Andijon polkasini milliy musiqiy merosning tarkibiy qismi sifatida tasvirlasa, boshqalari uning ijtimoiy-madaniy hayotdagi transformatsiyasini chetlab o‘tadi. Natijada, mavjud ilmiy adabiyotlar Andijon polkasining zamonaviy madaniy hayotdagi o‘rnini to‘liq ochib berishga yetarli emasligi, shu mavzuda alohida, tanqidiy va empirik jihatdan asoslangan tadqiqotlar zarurligini ko‘rsatadi.

© Ushbu material Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) litsenziyasi asosida tarqatiladi.

Tadqiqot obyekti: Andijon polkasining zamonaviy madaniy hayotdagi mavjudligi va uning turli ijtimoiy-madaniy amaliyotlarda namoyon bo'lish jarayonlari tadqiqot obyektini tashkil etadi. Bu obyekt doirasida polkaning ijro muhiti, tarqalish shakllari, madaniy iste'mol kontekstlari hamda jamiyatdagi funksional ahamiyati metodologik jihatdan kuzatiladi.

Tadqiqot predmeti: Tadqiqot predmeti Andijon polkasining zamonaviy madaniy hayotda bajaradigan vazifalari, qabul qilinish xususiyatlari va madaniy-musiqiy identifikatsiya jarayonlariga ta'sir etuvchi jihatlardan iborat. Mazkur predmet tadqiqot doirasini toraytirib, aynan polkaning hozirgi davrdagi faol yashash mexanizmlarini tahlil qilishga xizmat qiladi.

Xulosa

Andijon polkasi bugungi zamonaviy madaniy hayotda xalqning estetik didi, tarixiy xotirasi va ijodiy davomiyligini mujassam etgan **jonli madaniy hodisa** sifatida namoyon bo'lmoqda. U nafaqat an'anaviy musiqiy merosning muhim qismi, balki sahna ijrochiligi, ommaviy tadbirlar va ijodiy yangilanish jarayonlarida ham o'z o'rnini saqlab kelayotgan barqaror badiiy shakldir. Shuningdek, Andijon polkasining avloddan-avlodga o'tib borishi uni faqat tarixiy meros sifatida emas, balki amaliy madaniy tajriba sifatida ham davom ettirishga xizmat qilmoqda. Madaniy tadbirlar, bayramlar va jamoat hayotidagi faol ishtiroki esa ushbu janrning ijtimoiy ahamiyatini kuchaytirib, uni zamonaviy auditoriya uchun ham yaqin va ta'sirchan san'at shakliga aylantiradi. Demak, tadqiqot xulosalari Andijon polkasining o'ziga xos badiiy qiymati, ommaviy qabul qilinishi va madaniy uzluksizligi uni hozirgi davrda ham muhim ijodiy va ma'naviy hodisa sifatida saqlab kelayotganini tasdiqlaydi.

Andijon polkasi zamonaviy madaniy hayotda xalqning badiiy xotirasi, milliy o'zlik va estetik didini ifodalovchi muhim meros sifatida o'z ahamiyatini saqlab qolmoqda. U xalq sayillari, konsert dasturlari, ta'lim jarayonlari va sahna ijrochiligida faol qo'llanib, yosh avlodga an'anaviy musiqiy qadriyatlarni yetkazishda muhim vosita bo'lib xizmat qilmoqda. Shu bilan birga, uning zamonaviy talqinlarda ham yashab borishi milliy san'atning uzluksizligi va yangilanish qobiliyatini ko'rsatadi. Kelgusida Andijon polkasini chuqurroq o'rganish, asrab-avaylash va uni mas'uliyat bilan avloddan avlodga yetkazishga doimiy e'tibor qaratish zarur bo'lib qoladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Abdug'aniev, S. (2018). O'zbek xalq raqslari va musiqiy merosi. Toshkent: Fan va texnologiya nashriyoti.
2. Rasulov, B. (2020). Andijon maqom va raqs an'analari: tarixiy va zamonaviy jihatlar. O'zbek musiqa san'ati jurnali, 3(2), 45–53.
3. Yo'ldoshev, M. (2017). Farg'ona vodiysi folklor ijrochiligi va uning zamonaviy madaniy jarayonlardagi o'rni. Folklorshunoslik tadqiqotlari, 1(1), 21–30.
4. Qodirova, D. (2019). O'zbek xalq og'zaki ijodi va an'anaviy ijro madaniyati. Toshkent: Sharq nashriyoti.
5. O'zbekiston Respublikasi Madaniyat vazirligi. (2022). Madaniy merosni asrash va rivojlantirish bo'yicha yillik hisobot. Toshkent: O'zbekiston Respublikasi Madaniyat vazirligi.
6. Hamidov, A. (2021). Hududiy musiqiy uslublar va ularning sahna talqinlari. San'atshunoslik va madaniyat, 4(4), 61–69.
7. Jabborov, N. (2016). O'zbek xalq kuy va raqslari: an'ana, ijro va zamonaviylik. Toshkent: O'zbekiston milliy ensiklopediyasi.

© Ushbu material Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) litsenziyasi asosida tarqatiladi.

8. Ergashev, Z. (2018). Andijon polkasi: ijro uslubi, ritmik xususiyatlari va madaniy ahamiyati. Musiqa ta'limi va san'ati, 2(3), 33–39.
9. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining qarori. (2020). Madaniy meros obyektlarini muhofaza qilish va xalq ijodiyotini rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida. Toshkent.
10. Tursunova, M. (2023). Zamonaviy sahna san'atida xalq raqslari talqini: Andijon polkasi misolida. Ijtimoiy fanlar va san'at, 5(1), 77–84.

© Ushbu material Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) litsenziyasi asosida tarqatiladi.